

Міністерство освіти і науки України

Національний університет фізичного виховання і спорту України

Спортивний комітет України

Матеріали XI Міжнародної інтернет-конференції

Харківська державна академія фізичної культури

Львівський державний університет фізичної культури імені Івана Боберського

Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича

29 березня 2018 року

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

**НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ І
СПОРТУ УКРАЇНИ**

**ЛЬВІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ
ІМЕНІ ІВАНА БОБЕРСЬКОГО**

ХАРКІВСЬКА ДЕРЖАВНА АКАДЕМІЯ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ

**ЧЕРНІВЕЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ЮРІЯ
ФЕДЬКОВИЧА**

СПОРТИВНИЙ КОМІТЕТ УКРАЇНИ

«СПОРТ ТА СУЧАСНЕ СУСПІЛЬСТВО»

**Матеріали
XI Міжнародної наукової інтернет-конференції**

29 березня 2018 року

УДК 796:316.3

Спорт та сучасне суспільство: Матеріали XI Міжнародної наукової інтернет-конференції 29 березня 2018 р. / НУФВСУ. - К.: Олімпійська література, 2018. - 272 с.

КОТЕЛЕНЕЦЬ АНТОН, ШЛЬОНСЬКА ОЛЬГА СПЕЦІАЛЬНА ФІЗИЧНА ПІДГОТОВКА КВАЛІФІКОВАНИХ ВОЛЕЙБОЛІСТІВ	54
КУРЗИНА АНАСТАСИЯ, АКУЛИЧ ЛЮДМИЛА ЭФФЕКТИВНОСТЬ СИЛОВЫХ И ПЛАНИРУЮЩИХ ПОДАЧ ВЫСОКОКВАЛИФИЦИРОВАННЫХ ВОЛЕЙБОЛИСТОК	59
ЛЕБЕДИН ОЛЕКСАНДР, ТАБІНСЬКА СВИТЛАНА КОНТРОЛЬ В УПРАВЛІННІ СИСТЕМОЮ ПІДГОТОВКИ ТЕНІСИСТІВ	63
ЛУЦЬ ЮЛІЯ, ПЕТРЕНКО ГЕННАДІЙ ПРОФЕСІЙНО-ПЕДАГОГІЧНА ДІЯЛЬНІСТЬ ТРЕНЕРА-ВИКЛАДАЧА З ТЕНІСУ НАСТІЛЬНОГО	67
ОСМАНОВА САБІНА, ОСМАНОВА ЕВЕЛІНА, ПЕТРЕНКО ГЕННАДІЙ, МУХА ВОЛОДИМИР РОЗВИТОК ШВИДКІСНИХ ЗДІБНОСТЕЙ ТЕНІСИСТІВ НА ЕТАПАХ ПОЧАТКОВОЇ ТА ПОПЕРЕДНЬОЇ БАЗОВОЇ ПІДГОТОВКИ	73
СЕРЕДА НАТАЛІЯ ІНТЕРНЕТ-МАРКЕТИНГ В ОРГАНІЗАЦІЙНО-УПРАВЛІНСЬКІЙ ДІЯЛЬНОСТІ ФІТНЕС-КЛУБІВ	79
СКОРОХОД ОЛЕКСАНДР, ШУТОВА СВИТЛАНА, СЕРЕБРЯКОВ ОЛЕГ УЧАСТЬ У ЧЕМПІОНАТАХ СВІТУ З ХОКЕЮ ЯК ФАКТОР ПІДВИЩЕННЯ СПОРТИВНИХ РЕЗУЛЬТАТІВ УКРАЇНСЬКИХ СПОРТСМЕНІВ	84
СЛЮСАРЧУК АНДРІЙ, ПОПРОЗМАН ОЛЕКСАНДР ФОРМУВАННЯ І ФУНКЦІОНУВАННЯ ЛОГІСТИЧНИХ СИСТЕМ У ПРОФЕСІЙНОМУ СПОРТІ	89
ТЕЛШЕВСЬКИЙ ДМИТРО, ЯРМОЛЕНКО МАКСИМ АДАПТАЦІЯ НОВОБРАНЦІВ ДО ПОЧАТКУ РЕГУЛЯРНОГО ЧЕМПІОНАТУ В НБА	92
ШИРОКОСТУП РУСЛАН, КРОПИВНИЦЬКА ТЕТЯНА ПЕРСПЕКТИВИ ВПРОВАДЖЕННЯ ЄВРОПЕЙСЬКОЇ МОДЕЛІ РОЗВИТКУ СПОРТУ В УКРАЇНІ	95
ЩЕПОТІНА НАТАЛІЯ, ЛИПОВЕЦЬКА ЮЛІЯ МОДЕЛЮВАННЯ ФІЗИЧНОЇ ПІДГОТОВЛЕНОСТІ ВОЛЕЙБОЛІСТОК	101
ЮСКОВЕЦ ЕЛЕНА, ЮШКЕВИЧ ТАДЕУШ МОЛЕКУЛЯРНО-ГЕНЕТИЧЕСКИЕ ИССЛЕДОВАНИЯ В СФЕРЕ СПОРТИВНОЙ НАУКИ	106

ПРОФЕСІЙНО-ПЕДАГОГІЧНА ДІЯЛЬНІСТЬ ТРЕНЕРА-ВІКЛАДАЧА З ТЕНІСУ НАСТІЛЬНОГО

Луць Юлія

Науковий керівник – Петренко Г. В., к. п. н.

Національний університет фізичного виховання і спорту України, Київ,
Україна

Актуальність. Професійна компетентність фахівців у галузі фізичного виховання та спорту є необхідним фундаментом та головною умовою професійної діяльності фахівців і водночас важливим соціальним замовленням, забезпечення якого здійснюється у процесі підвищення кваліфікації. Побудова незалежної України, відродження української нації потребують нового бачення професійної підготовки фахівців фізичного виховання та спорту, вдосконалення кваліфікації, яку вони здобули і спрямування отриманих знань на потреби людини і держави.

Виховуючи фізичні та морально-вольові якості, тренер-викладач повинен диференційовано підходити до методичних прийомів навчання, визначення тренувальних навантажень, підбору відповідних засобів та методів тренування з урахуванням індивідуальних особливостей своїх учнів, рівня їх функціональної підготовленості та розвитку фізичних та психічних якостей. Він повинен постійно брати участь у науково-методичній роботі, проведенні наукових досліджень, підготовці методичних листів і статей. Для цього необхідно володіти навичками ведення науково-дослідної роботи, вмінням ставити завдання, підбирати відповідні методи та методики дослідження, обробляти та аналізувати отримані дані, формулювати висновки та практичні рекомендації. Професійна діяльність тренера, як і діяльність учителя фізичної культури, має складну структуру і значні відмінності від інших педагогічних професій. Ця діяльність вимагає високого рівня знань у галузі біологічних і психологічних процесів; володіння засобами, методами і формами педагогічного і тренувального впливу; високої фізичної і технічної підготовленості; розвиненості педагогічних здібностей, сформованості певних рис і якостей особистості, що в сукупності становлять його професійну компетентність. Актуальним є визначення особливостей педагогічної етики тренера як складової його професійної компетентності, оскільки вона визначає характер взаємодії тренера і спортсмена, а отже, впливає і на результат спортивно-тренувального процесу [2].

Професійні-педагогічні якості особистості тренера та шляхи формування цих якостей представляються особливо цікавими. Незважаючи на очевидну актуальність, ця проблема належить до недостатньо розкритих.

Мета дослідження: проаналізувати та обґрунтувати застосування діагностики професійно-педагогічних показників діяльності тренера-викладача.

Завдання дослідження:

1. Виявити професійно-педагогічні показники, які відрізняють роботу тренерів з урахуванням особливостей спортивної підготовки.

2. Здійснити діагностику стилю роботи тренера з урахуванням особистісних і професійних якостей.

Методи та організація дослідження: аналіз і узагальнення літературних джерел, спостереження, інтерв'ю, анкетування, математично-статистична обробка даних.

В опитуванні взяли участь спортсмени, тренери й батьки дітей Комплексної дитячо-юнацької спортивної школи «Центр», дитячо-юнацької спортивної школи № 3 м. Києва та студенти Національного університету фізичного виховання і спорту України.

Результати дослідження та їх обговорення. Ситуація, яка склалася в сучасному спорті, викликає занепокоєння. Основною проблемою, окрім фінансової, є стан підготовки майбутніх тренерів, їх професійно-педагогічного удосконалення.

Непрямим показником ефективності тренерської праці є суспільне визнання, але воно може мати суб'єктивний характер і не завжди супроводжується об'єктивним підтвердженням.

Для виявлення ставлення батьків, соціальних замовників, до занять їхніх дітей спортом та ролі тренера у навчально-тренувальному процесі було проведено анкетування батьків (табл.1, рис. 1).

Таблиця 1

Питання з анкети для батьків вихованців спортивних шкіл

1.	Що стало головною причиною вибору саме цієї секції? (Можливі декілька відповідей)		2.	Що на Вашу думку, є головним у роботі тренера? (Можливі декілька відповідей)	
А.	Зручність розташування, близькість до місця проживання	3	А.	Кваліфікація тренера	4
Б.	Високий рівень викладання	0	Б.	Досвід роботи тренера	6
В.	Репутація тренера	2	В.	Комунікативні та інтелектуальні якості тренера	6
Г.	Цю секцію відвідують знайомі (однокласники) дитини	4	Г.	Направленість на досягнення результатів	0
Д.	Умови для занять спортом (оснащеність і стан спортивного обладнання, інвентарю)	1	Д.	Відношення до учнів (тренер виконує функцію вихователя)	5

Узагальнення відповідей респондентів на питання анкети «Що стало головною причиною вибору саме цієї секції?» констатують, що головними причинами вибору секції є репутація тренера (52 %) та високий рівень викладання (40 %).

На основі узагальнення відповідей респондентів на питання анкети «Що, на Вашу думку є головним у роботі тренера?» встановлено, що досвід роботи (86 %) та ставлення до вихованців (75 %) (тренер виконує функцію вихователя) – основа роботи тренера.

Рис. 1. Результати анкетування батьків

Тобто результати опитування батьків свідчать про те, що основним у професійній діяльності тренера-викладача є його репутація, досвід, ставлення до учнів та комунікативні, інтелектуальні якості.

Соціальне визнання тренера, рівень його спеціальної фахової підготовленості, вік, стать та інші фактори відступають на другий план. Найважливіше і найпереконливіше для початківця є цікаве, пізнавальне заняття, бажано за участю самого тренера.

Аналіз спортивно-педагогічної діяльності тренера вказує на те, що ця діяльність: пов'язана з постійним самовдосконаленням, необхідністю вирішувати складні педагогічні завдання та експериментувати з пошуком нових методів і форм роботи; вимагає гнучкості й самостійності мислення під час прийняття рішень; вимагає високої творчої енергії і самовіддачі, концентрації творчих зусиль для досягнення поставленої мети. Тобто педагогічна етика педагога-тренера тісно пов'язана з процесом постійного професійного самовдосконалення. З накопиченого досвіду тренер має виділити ті знання, які найбільш відповідають ситуації, трансформувати їх, наблизити до конкретних умов; самостійно переробляти накопичені знання, критично їх оцінювати; бачити перспективи розвитку особистості юного спортсмена й обирати правильні шляхи для цього розвитку; постійно розширювати власний обсяг знань, використовувати нові наукові досягнення в галузі фізичної культури і спорту. Від цих елементів професійного самовдосконалення значною мірою

залежить результат педагогічної діяльності тренера, тобто спортивні досягнення спортсменів [4].

Професійна майстерність тренера – це синтез його постійно зростаючих професійних знань та умінь, організаційних здібностей і особистих якостей, які проявляються в досягненні мети найраціональнішим способом, що гарантований знаннями.

Професійні знання і навички включають загальнотеоретичну базову підготовку і спеціальну теоретичну підготовку.

З метою визначення ставлення до значущості дисциплін, які викладаються в університеті, було проведено опитування студентів.

Узагальнення відповідей респондентів на питання «На вашу думку, які предмети найважливіші у вашій майбутній професійній діяльності» вказують, що такі дисципліни як «Підвищення спортивної майстерності» (83 % респондентів) та «Теорія та методика тренерської діяльності в обраному виді спорту» (68 % респондентів) є найважливішими у подальшій тренерській діяльності.

Така ситуація свідчить про те, що більшість тренерів у своїй діяльності не надають значення дисциплінам історичних, філософських, соціальних, медико-біологічних, спортивно-педагогічних та інших галузей, які формують світоглядний рівень фахівця [1]. Такі тренери-викладачі вважають себе “практиками”, що передається їхнім вихованцям – наступним студентам закладів вищої освіти.

Важливим моментом у діяльності тренера-викладача є процес професійного становлення. З ростом професіоналізму змінюється професійна самосвідомість [3]. Студентам і тренерам було запропоновано назвати кількість тренерів, з якими вони працюють або знайомі у галузі, згідно стадій розвитку людини як суб’єкта праці (за Клімовим, 2004). Результати інтерв’ю наступні (рис. 2):

- студенти знайомі (або самі працюють) з оптантами (9 %), адептами (38 %), адаптантами (26 %) та відзначили рівні майстрів (50 %) й авторитетів (19 %) і повністю виключений рівень інтернала (дані результати можна пояснити тим, що в навчально-тренувальному процесі задіяні випускники шкіл, студенти, які працюють як помічники тренера, тобто не офіційно та залежать від авторитетності та майстерності старших колег);

- тренери відзначили всі рівні, окрім оптантів та наставників й навпаки відзначили рівень інтернала як найпоширеніший: адепт – 45 %; адаптант – 37 %; інтернал – 50 %; майстер – 27 %; авторитет – 19 %.

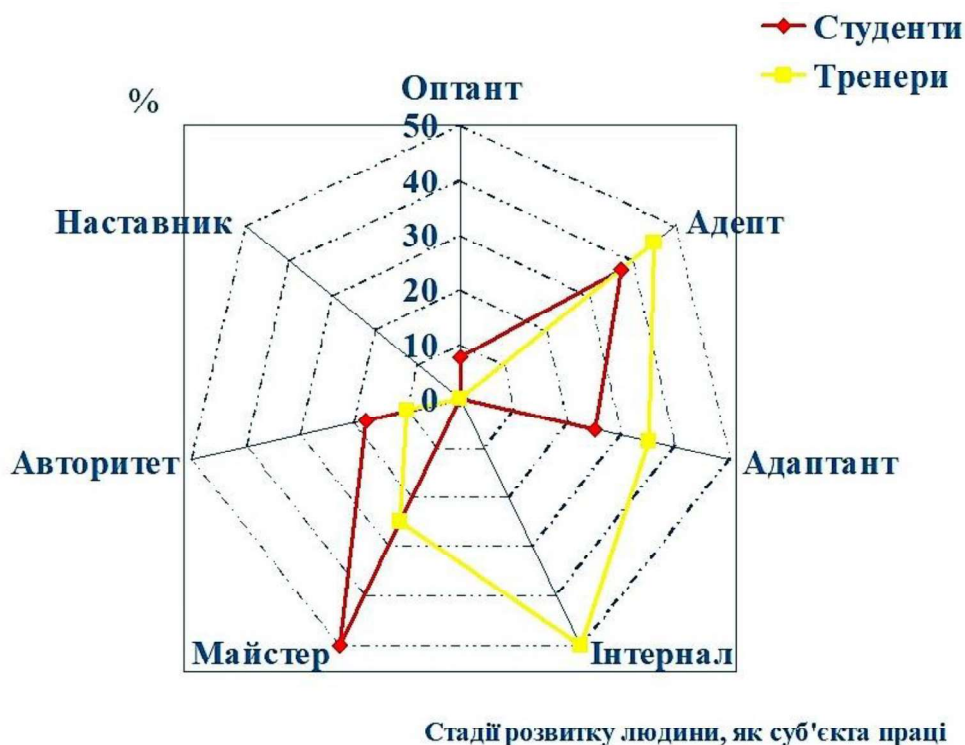

Рис. 2. Результати інтерв'ю зі студентами (n = 20) та тренерами (n = 20), %

Шкала цінностей тренерської праці в розумінні самих спортсменів постійно змінюється. Якщо на початковому етапі тренувань молоді спортсмени найбільше цінують позитивне ставлення до себе, приємні манери, дотепність наставника, то з часом більшу вартість в очах спортсменів набувають професійні якості тренера, його організаційні здібності, інтелект тощо. З плином часу завдання педагогічно-виховного порядку не зникають, а тільки ускладнюються. Новачка вчать як правильно себе поводити, майстра – як жити.

Висновки. Формування майбутнього тренера починається на рівні оптанта (під час навчально-тренувального процесу в спортивній школі), яке цілком залежить від педагогічної майстерності тренера-викладача та на рівні адепта під час навчання у закладах вищої освіти.

Рівень професіоналізму та досвід роботи, згідно зі стадіями розвитку, не завжди залежить від віку та стажу роботи тренера.

Основним у професійній діяльності тренера-викладача є його репутація, досвід, ставлення до учнів та комунікативні, інтелектуальні якості.

Література

1. Дроздов Д. В. Формування виховних якостей майбутніх тренерів з фізичного виховання і спорту / Д. В. Дроздов // Вісн. ЛНУ ім. Тараса Шевченка. – Львів, 2010. – № 8 (195). – С. 121–129.

2. Медведева І. М. Теоретико-методичні основи технології навчання майбутніх фахівців зі складнокоординаційних видів спорту : дис. ... доктора пед. наук : 13.00.02 / І. М. Медведева – К., 2010. – 435 с.

3. Петровська Т. В. Майстерність спортивного педагога: навч. посіб. / Т. В. Петровська. – К.: Олімп. л-ра, 2012. – 184 с.

4. Тимчишена Н. Сучасний тренер у педагогічній системі / Н. Тимчишена // Фізичне виховання, спорт і культура здоров'я у сучасному суспільстві : зб. наук. пр. Волин. нац. ун-ту ім. Лесі Українки. – Луцьк : Волин. нац. ун-т ім. Лесі Українки, 2008. – Т. 1. – С. 252–254.